

Genilu Groep

postbus 41

8330 AA Steenwijk

tel / fax (0521) 52 26 90

mobiel (0619) 95 52 87

secretariaat@genilu.nl

www.genilu.nl

**WAAROP TE LETTEN BIJ EEN SNELLE ÉN EVENWICHTIGE
TOTSTANDKOMING VAN EEN LOKAAL BESTUURSAKKOORD?**

- enkele punten van aandacht

Inleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen wordt in de meeste gemeenten veelal direct met het proces van coalitievorming begonnen. In sommige gemeenten duurt de formatie minder dan een week, zo luidt de verwachting. In andere gemeenten zal de bestuursformatie een langdurig en zwaar traject zijn. Waarom verloopt de ene formatie zoveel makkelijker of moeilijker dan de andere? Hier van onze kant enkele praktijkobservaties.

Chemie

Alle bestuursonderhandelingen zijn vrijwel altijd terug te voeren op perceptie. Het gaat er vaak niet zozeer om of bepaalde beelden en opvattingen daadwerkelijk volledig op de waarheid berusten, maar wél of die beelden verschillende partners binden dan wel verder van elkaar brengen. Naar mate onderhandelingen voortschrijden zullen de beelden een meer gestold karakter aannemen. "Perceptie" wordt dan sterker dan de werkelijkheid. Er wordt dan steeds meer gereageerd op de "beelden" die men denkt van elkaar te hebben dan op de feitelijke standpunten van lokaal politieke partijen (en hun vertegenwoordigers). Daarom moet het onderhandelingsproces over een lokaal bestuursakkoord zo snel als mogelijk verlopen. Door in de praktijk gezamenlijk te werken aan het overeengekomen bestuursprogramma verdwijnen die beelden gelukkig steeds meer naar de achtergrond.

Draagvlak

Ook bepalend voor het succes van coalitievorming is de mate waarin een lokale bestuurscoalitie op een solide basis kan rekenen. Hierbij zijn een kwantitatief en een kwalitatief aspect te onderscheiden. Numeriek is van belang hoeveel partijen deelnemen in de bestuurscoalitie ten opzichte van de oppositie én hoe groot de raadsmeerderheid van de coalitie is (krap of ruim). Een ruime meerderheid van een regenboogcoalitie leidt doorgaans tot meer strijd binnen het dagelijks bestuur en stelt dus hoge eisen aan het bewaken van de collegiale verhoudingen binnen het college van B&W. Een krappe meerderheid van een smalle coalitie leidt daarentegen tot meer druk op de fractievoorzitters in de gemeenteraad en stelt derhalve hoge eisen aan het bewaken van het coalitieakkoord. De "trekkers" van het onderhandelingsproces dienen zich hiervan goed te vergewissen en zich de vraag te stellen: *op welke gronden wordt in onze gemeente een coalitie gesmeed?* Het antwoord op deze vraag dient dan ook ondubbelzinnig duidelijk te worden gedeeld met de potentiële coalitiepartners. Op die manier komt een bestuursakkoord evenwichtig tot stand.

Mogelijke breekpunten

Overeenstemming over een coalitie betekent dat de betrokken partijen elkaar hebben gevonden op de bestuursprogrammatische inhoud, de portefeuillevverdeling van toekomstige bestuurders en de kandidaatstelling van wethouders. Deze drie punten zijn ook vaak opvallende breekpunten. Of positiever gesteld: op al deze punten bestaat een keuzemarge. Een voorbeeld van zo'n keuze is wel/geen wethouder van buiten. Onze praktijkervaring leert dat wethouders van buiten vooral meerwaarde kunnen bieden binnen gemeenten waar een bestaande bestuurscultuur aan verandering toe is. Er zijn echter ook situaties waarin een wethouder van buiten beslist is af te raden. Bijvoorbeeld in het geval dat de overige wethouderskandidaten diepe wortels hebben in de gemeente en de lokale gemeenschap. In zo'n geval staat een 'outsider' snel op achterstand. Door eveneens bepaalde keuzemarges expliciet aan de orde te stellen in de onderhandelingen met de potentiële coalitiepartners creëert men meer evenwicht in het gezamenlijke afwegingsproces.

Bindmiddel

In de titels van coalitieakkoorden valt doorgaans weinig originaliteit te bespeuren. Gereede kans dat het woord "samen" erin voorkomt. Op zichzelf is dat jammer. Een motto of slogan biedt een uitgelezen mogelijkheid om de gemeenschappelijkheid van een bestuurscoalitie laagdrempelig én kernachtig uit te dragen. Het bindmiddel van de ingrediënten uit de vorige punten wordt dan ook vaker gevonden op de inhoudelijke koers of de beoogde richting van het functioneren (de gewenste bestuurscultuur). Twee "hoofdstromen" zijn daarbij in de bestuursonderhandelingen in de praktijk te onderkennen:

- hebben de coalitiepartners elkaar gevonden op een adequate voortzetting van politiek-bestuurlijk geaccordeerd gemeentebestuur (*continuïteit*) of juist op een evidente wijziging van beleid op cruciale punten (*vernieuwing gemeentebestuur*)?
- hebben de coalitiepartners elkaar gevonden op bestendiging van de heersende bestuurscultuur en het bestuurlijke functioneren (*stabiliteit*) of juist op gemeenschappelijk streven om hierin gerichte verandering aan te brengen (*verbetering bestuurlijk vermogen*)?

Potentiële coalitiepartners moeten elkaar volgens ons vooral goed weten te vinden op één van deze "hoofdstromen", anders wordt het onderhandelingsproces voortdurend geplaagd door (wederzijds) onbegrip en toenemende irritaties over elkaars (veronderstelde) insteek. En dat schiet bij een onderhandeling over een mogelijk bestuursakkoord niet op.

Meer weten?

Wilt u meer weten over onze praktische adviezen en ondersteuning om op een snelle en evenwichtige manier tot een breed gedragen bestuursakkoord te komen, dan kunt u contact opnemen met drs. John Roos MIM, directeur van onze adviesgroep. Bij voorkeur: hetzij via het nummer (0619) 95 52 87 dan wel direct digitaal contact met behulp van zijn persoonlijke emailadres: roos@genilu.nl.

Contactlegging kan uiteraard ook via het secretariaat van de Genilu Groep, bestaande uit Genilu [organisatie] Advies, Genilu [interim] Gezelschap en Algelun [MKB] Advies. Ons algemene e-mailadres luidt: secretariaat@genilu.nl. Meer inhoudelijke informatie en referenties treft u aan in de overige rubrieken op onze website: www.genilu.nl.